

# HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za 6 god. K. 6 — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

## Nagodba.

U zadnje doba mnogo se govori o nagodbi i o tom bi li trebalo današnju nagodbu preurediti i utamatičiti novu ili ju posve srušiti. Govore neki: revizija nagodbe! A drugi: doli s nagodbom!

Da vidimo kako stoji s tim poklicima. Poklik nije nego rieč, izražaj uvjerenja, misli, a posve je neuduzna ta rieč, ako za njom ne sledi djelo. Dakle uzimamo, da su gornji poklici izražaj ljudi, koji su odlučili u smislu njihovih rieči i raditi: jedni revidirati nagodbu, drugi srušiti ju.

Oni koji hoće reviziju nagodbe, žele to učiniti tako da odstrane iz nje sve što je štetno po Hrvatsku, a oni koji hoće da nagodbu sruše žele to učiniti, jer kažu da nagodba s Magjarima ne može biti za Hrvatsku korisna.

Današnja nagodba je ugovor između Ugarske ili bolje Magjara i Hrvatske. Ugovor, ako je pravedan, nije štetan po nijednu ugovarajuću stranku. Ako je pak štetan onda nije ni pravedan, ni obvezatan osobito u međunarodnom pravu.

A da današnja nagodba nije pravedna i za Hrvate korisna lako je dokazati.

Po njoj Hrvatska sačinjava sa Ugarskom jednu te istu državnu zajednicu prema ostalim vladam i inim državam. A iz ove zajednice sledi da svi zajednički posli moraju imati isto zakonito zastupstvo, zakonodavstvo i zajedničku vladu.

Zajednički su poslovi svi oni koji su zajednički svim zemljama nj. veličanstva, a onda još dozvoljavanje novaka i uzdržavanje troškova za previšnji dvor; ustanovljivanje državnog pozreza i njegovo rukovodjenje; kontrahiranje državnih dugova; uprava i prodaja državnih dobara i u obće sve što se odnosi na novčarstvo, bankarstvo, u jednu rieč državne financije i državno gospodarstvo.

Nad svim ovim poslima vlada preko Peštanskog sabora ugarsko ministarstvo. Dočim nad ostalim poslima vlada autonomna vlada hrvatska, kojoj je na čelu ban.

Nu taj ban po nagodbi treba da bude imenovan od kralja na predlog i uz supodpis ugarskog ministarskog predsjednika.

Ovo su glavne ustanove Nagodbe, po kojima je jasno, da je sve što je bitno za jednu državu i narod predano tuđoj državi i tuđem narodu.

Vojska i financije Hrvatske u rukama su Magjara, a ono što je ostalo Hrvatskoj opet je zavisno od Magjara, jer Magjar preko svog bana vlada u Hrvatskoj.

Očito je da se ovakav nepravedan odnos ne može podnositi, a u zadnje vrijeme vidilo se, da s Magjarima nema razumna razgovora, a još manje pravednog saveza. Ostaje dakle istinom da Hrvati moraju sve svoje sile uložiti, kako bi se oslobodili današnjeg položajstva.

I oni koji žele doći do revizije nagodbe i oni koji žele nagodbu srušiti ne mogu to postići nego ljutom borbom, velikim naporom celog naroda. Jer nije moguće da bi Magjari bez velike sile pustili iz pandža što imadu. Na dobre oni Hrvatsku ne puštaju iz svoje vlasti nego će pače nastojati da ju što jače pritisnu.

Dakle ni do revizije se ne dolazi nego teškom mukom i teškim naporom sve jedno kao i do uništenja ciele nagodbe. Jer dodju li Magjari u tako teški položaj da moraju popustiti Hrvatima glede revizije, eh onda bi morali popustiti i glede ciele nagodbe.

Ovo je posve očito, pa ne vidimo uzroka zašto naša borba ne bi bila odmah naparena protiv ciele našeg odnošaja prema Magjarima, protiv nagodbi, da ju se sruši, razkine za sve vieke viekova.

Nu za ovakovu borbu treba koncentracije svih narodnih sila i borbe na svim linijama, pa i u peštanskom saboru, ne da se tu sa Magjarima nagadjamo, nego da ih na popust prisilimo.

Ali na žalost izgleda da će se Hrvati klati među sobom samo da nagodba i na dalje nad njima vlada, a tomu će mnogo doprinieti oni, koji slipe i nerazumno kliču: „doli nagodba“, a neće zajedničkog rada.

## Odalečimo zlo!

U današnjim prilikama, kad hrvatski narod vodi jednu od najznačajnijih borba za svoje najsvetije pravo, kad svi njegovi bolji sinovi čute da su svi u svetosti i u žaru te borbe sjedinjeni, kad čute da su svi jedno, da su svi podvrgnuti jednoj obćoj dužnosti, jednom obćem pozivu, da tu borbu nastave do konačne pobjede, bilo je očekivati, da se u hrvatskom narodu ne će naći čovjek, koji bi tu borbu otežćao, koji bi ovakove prilike hotio izrabiti samo za to, da pomuti veličanstveni sklad narodnog uzhićenja i najboljeg razpoloženja, da se zametnuta borba ovenčaja sigurnim uspjehom,

Ipak taj se čovjek našao u osobi Dr. Josefa Franka. On se ni u ovakovim prilikama nije znao barm pritajiti, pokazao je pače otvoreno svoje prevejanstvo, svoju mešetarsku čud i odelio se sasvim od čuvstvosivanja i od volje naroda hrvatskoga, dao se je očito u službu onih upliva, koji su bili uvijek napereni protiv svakom uspjehu hrvatsva. Tim je dokazao, da on ne spada narodu hrvatskome, dokazao je da se je narodu hrvatskome nametnuo i da hoće po što po to da svoju nečistu službu u njemu vrši, ne žacajući se ni najmanje, da se u tome posluži najsvetogrdnijom varkom, koja se u jednom narodu može upotrebiti, da se prikrije političko špekulantstvo i naručena, tuđa, izmećarska služba.

U današnjim prilikama starčevićanska mantija, kojom se zaodjenuo pribjeglica Frank, politička njegova djelatnost pod imenom starčevićanstva, njegovo glasilo pod naslovom „Hrvatskog Prava“ nije drugo, nego najsmionija profanacija. Poslie svega onoga, što se o njemu iznielo u posljednje doba, poslie svega onoga, što se odavna vidi da on radi, poslie svega onoga, što je on pod svojim zlosretnim vodstvom stranci, kojoj hoće silom da pripada, štetao, poslie svega onoga, što je on pokušao i izveo protiv odličnim hrvatskim otačbenicima, njemu ne preostaje drugog imena do onoga „hrvatskog zloduha“.

Danas je već jasna i očita njegova misija. Danas svak vidi, da je njemu povjerena zadaća da otežćava svaku pravu, svaku iskrenu narodnu radnju i tim pomagati, da se podrži ovo nesnosno, podredjeno stanje hrvatskog naroda.

Svaki drugi i priuba pošćen čovjek na njegovu mjestu bio bi do sad upoznao, da je ciele pošteno hrvatsko javno mnenje protiv njemu. On nasuprot upravo za to podvstručuje svoje unajmljene sile i izazovno tjera napried svojom zatornom rabotom, ne mareći ni najmanje, što se opravdani gnjev značajnih patriota protiv njemu svaki dan sve to više diže. On ne odstupa, on se ne uklanja, već cinički smije se svemu i vrši dalje svoju službu, upotrebljavajući u njoj sva ona sredstva, koja samo može birati pokršteni židov.

Ali ono što je najgore, ono što svaka pošćena hrvatska duša danas najviše žali, jest to, što je taj zloduh u tolikoj moći samo za to, jer ima oko sebe ljude, koji ga se još ne znadu ili ne će otrešti, ljude, za koje smo više nego sigurni, da nemaju u sebi ništa frankovskoga, da su otačbenici iskreni i požrtvovni, ali koji još nisu došli do te odvažnosti, da njemu, Franku, u lice odbiju svu njegovu nizkost, sve njegove prijavštine, sve njegove zle namjere.

Ma koliko se ti ljudi radi nama neznanih i nepojmljivih razloga držali jošte uz Franka, mi smo ipak uvjereni, da ga se oni moraju radi svoje časti, radi svoje prošlosti, radi svojih čistih namjera da pomognu hrvatskom narodu, što skorije riešiti. Nije odavna bilo moguće pomišljati te ljude uz jednoga Franka, a najmanje pak sada, u današnjim prilikama. Uz Josefa Franka oni nemogu raditi za hrvatski narod; uz Josefa Franka oni će uvijek raditi samo protiv hrvatskom narodu, a to od njih nije moguće misliti, pa zato moraju pustiti Franka samo neprijateljima naroda, a priljubiti se k onima, koji su pred cilem svetom do-

kazali, da ne služe nikome nego samo narodu hrvatskome i njegovim pravima.

Ne dakle pod vodstvo jednog Franka, nego pod vodstvo uzvišenog načela narodne slobode i nezavisnosti. Ne dakle Frankovci, nego Starčevićanci riešeni prokletstva frankovskoga! Ne lojalni opozicionalski protuhrvatskoj vladi, nego svi skupno moramo da budemo sada u jednom taboru protiv sili, protiv nametništva, protiv bezzakonu, protiv otimačini! Ne treba tu danas objesiti na veliko zvono političko stranački „cimer“, već treba zanosno i iskreno stupiti na veliko otvoreno narodno poprište, gdje je svaki sin domovine Hrvat i ništa drugo nego Hrvat, koji stoji i pada za sveta prava naroda i koji raste od veselja, kad vidi, da na to poprište stupa oduševljeno svak bez krinke, bez straha, bez obzira ni na desno ni na lijevo.

Do tolikog samopriegora nije nikad došao niti će ikad doći Dr. Josef Frank naprosto za to, jer je on tuđ narodu hrvatskome, jer se je u nj ušuljao, da kao tuđ tuđinu služi.

I za to medj Hrvatima, koji se za Hrvatsku slobodnu i ujedinjenu bore, njemu ne može bit mjesto.

Treba iztjerati gubu iz torine, treba oalečiti zloduha!

Ovaj članak primamo od ugledne osobe, van uredništva.

## Banovinske stvari.

Zagreb, 14.

Ban-komesar Rakodzay nalazi se u teškoj brzici, jer ne može da sastavi vladu, nema na razpoloženje niti tri čovjeka rođena u ovoj zemlji, koji bi bili spremni pomagati ga u njegovoj pandurskoj službi i na zapovied Magjara Hrvate progoniti, zatvarati. To je utješljiv pojav, da u negdašnjoj Banovini, gdje je Khuen bio uzgojio četu na sve pripravnu ne može se danas više naći takovih prodanaca. Pače ima znakovita da se isti naši činovnici udružuju, kako bi, u slučaju nastalih progona mogli biti s narodom, uz narod. To bi u istinu bilo do potrebe.

U sazivu sa'ora svak je uvidjao znak rata, svak je napeto očekivao razvoj budućih događaja u tom znaku. Ali odgodom sabora koji uz sledila silomice i posve neustavno još prije otvora prve sjednice, položaj se znatno promienio. Saboru je bilo onemogućeno da izrazi svoj pravoricu, a narodu da taj pravoricu uzme na znanje i da prama njemu sledi svoje pravke. Nego ipak na nasilje počinjeno od bana-komesara narod odgovara organizacijom, skupšćinama, prorsjedima.

Ciela Banovina je budna. I kako god se oduševljeno na svim stanicama dočekalo zastupnike iz Pešte ne gledajući ni na vrijeme ni na doba, tako i danas još po cielej zemlji napeto se izčekuju viesti i zapoviedi iz Zagreba.

Nu Zagrebački političari kao da su posve disorientirani, kao da ne shvaćaju položaj kao posve ozbiljan, pa idju svojim staram putem. „Čista“ stranka t. z. starčevićeva u tomu prednjači. Ona je imala dugu i burnu sjednicu. U sjednici istoj bilo je ljudi koji su tumačili posve dobro današnji položaj. Bilo je brzojav iz Like kojima se zahtjevalo zajednički rad sa ostalim Hrvatima. Ali i ovaj put stranka je podlegla zlotvornom uplivu Josefa Franka. Miško Pisačić a onda Elegović sa ostalim drugovima, koji su vezani uz Franka novčanim vezom, slave pobjedu nad onim starčevićancima koji su vezani samo prema narodu. Oni izdadoše proglas na narod u kojemu se poziva, da svi Hrvati stupe pod vodstvo Dra. Josefa Franka. Ograđuju se istodobno ta stranka zidom protiv svim drugim strankama. A to je učinjeno u času, kad svak vidi, da bi najpotrebije bilo, da se stvori Koalicija svih nezavisnih živajla u domovini!

I obstojeća koalicija obratila se proglašenom na narod. Nema u tom proglašenju nikakvih fraza, nijedne prazne, zvučne rieči, ali se poziva na ozbiljan rad i jak odpor.

„Hrvatska i srbska koalicija borit će se svim ustavnim sredstvima protiv uvlaćenja magjarskog jezika na teritorij kraljevine Hrvatske i protiv gospodstva Magjara nad Hrvatskom. Ona više nema na umu samo ovaj, ako i velikovažni i po narodnu čast odlučni, ali specijalni slučaj jezika na željeznicama. Ona uzimlje u vid čitav kompleks ostalih sporova i pitanja, koja postoje između Ugarske i Hrvatske i koja se moraju na pravednoj i ravnopravnoj podlozi preurediti tako, da se kraljevini Hrvatskoj zajamči njezina samostalnost i sloboda“.

Iz proglaša još se razabire, da je koalicija odlučila nastaviti borbu, dok je u posjedu saborskog mandata, na svim linijama, pa i u Peštanskom saboru.

Takova borba bila bi Magjarima veoma neprilicna, pa će oni na svaki način upirati da ban Komesar izpuni namienjenu mu zadaću t. j. da zaprieči svaki odpor Hrvata.

Kako je poznato, peštanski sabor se sastaje u jeseni, dakle prije toga roka bit će po svoj prilici razpušten hrvatski sabor i razpisani novi izbori.

Ban Komesar već radi koliko može da bi okupio magjarsku stranku i pomoću nje srušio koaliciju. A kraj današnjeg izbornog reda ne može se to njegovo nastojanje uzeti na lahku ruku, jer magjarsanska misao ima još pristaša medju hrvatskom aristokracijom i medju višim činovništvom. Pomoću ovih nada se Rakodzay uspjieti.

Na svaki način nalazimo se pred izborima koji će biti sudbenosti za naš narod. Jer predobije li stranka bana-komesara, odzvonilo je za nedogledno vrijeme svim hrvatskim tešnjam, a u Banovini bi nastupila vremena gđra od onih Khuenovih.

A to bi se moglo lahko dogoditi, jer ako pristaše t. z. „starčevićeve“ stranke poslušaju svoje vodstvo ili bolje Dra. Josefa Franka, nastupit će ljuta borba između opozicionálnih stranaka. U takovoj borbi moglo bi se lahko dogoditi da u većini dodju mameleci Khuenovi odnosno Rakodzayevi.

Iz ove mogućnosti vidi se zadatak gosp. Josefa Franka, koji mu je namienjen u našem narodu. Nego može nas tješiti da je vodstvo Frankovo posve klimavo, jer ako je ono jako prena njekim zastupnicim koji od njega zavise, nije prema narodu, pa će pravi Starčevićanci izpuniti svoju dužnost i mimo i protiv volji vodstva.

U samom Zagrebu se opaža, da je vodstvo Frankovo nemoćno prama pučanstvu, a u Križevcima su starčevićanci zajedno sa drugim opozicionalcima pa i naprednjacima objelodanili oštar proglas protiv izdajničkom ponašanja biskupa Drochobeczckoga. U proglašu podpisani odbor starčevićanaca i naprednjaka pozivlje narod da tom izdajci zatvori svaku pošćenu hrvatsku kuću.

Koalicija je naravno odlučila složno postupati pri izborima, a po cielej Banovini opaža se težnja da bi sve stranke sklopile izborni block. Nađe je, da će se to i dogoditi, uzprkos nastojanju Frankovom.

Magjari kao da tekar sada uvidjaju ozbiljnost položaja nastala uslied sukoba sa Hrvatima. Iz redova magjarskog novinstva pomalja se po koji glas koji odaje zabrinutost. Tako glavno glasilo magjarske pučke stranke pozivlje Magjare da se povrate na politiku Deakova prema Hrvatima, jer da je državopravno shvaćenje toga političara prema Hrvatskoj jedino mjerodavno i kadro riešiti današnju hrvatsku krizu.

Bit će da je pametnijim Magjarima sinulo svjetlo, koje im pokaziva Ugarsku nakon pobjede potlačćenih narodnosti! Nu bilo kako mu drago, ostaje da se magjari više ne može vjerovati i da je jedina razborita i moguća politika borba s njima sve dok Hrvatska ne bude posve samostalna i slobodna.

Tu borbu navieštaju sve stranke, a na hrvatskom je narodu, da uzradi te sve stranke budu zajednički se borile za hrvatsku samostalnost i slobodu.

Ne učini li to, pokazat će da nije politički još zrio i da nije vrijedan raditi za narodnu budućnost nego se u stranačkim borbama mrcvariti na korist tuđincu gospodarstvu.

## Produljenje trojnog saveza.

Viest, da je između Njemačke, Italije i Austro-Ugarske produljen trojni savez do 30. lipnja 1914., nije ni najmanje iznenadila parlamentarni svijet. Italija se je doduše nječkalno produljiti savez za daljnih šest godina iza 30. lipnja 1908., ali to njezino nječkanje nije naišlo na odobravanje dvaju faktora.

Pokušaj sa talijanske strane, da bi se a ma na koji način Italija približila Engleskoj, nije uspio. Kralj Eduard, kada je posjetio talijanskog kralja u Gaeti nije htio da znade za eventualni rat, na koji je Italija danmice pripravlja protiv Austro-Ugarske monarhije. Kad je i talijanska vlada uvidila, da ne bi u slučaju rata sa ovom monarhijom mogla računati na pomoć engleske mornarice u sredozemnom moru ona je bila prisiljena pristati na produljenje trojnog saveza, kojega je ona danom 30. lipnja 1908. htjela prekinuti otkazavši ga godinu dana prije. Taj neuspjeh talijanske vlade istu je prisililo, da je na 30. lipnja 1907. morala šutiti, i jer nije talijanska vlada na uređeni dan odjavila savez sa Austro-Ugarskom to se je već na 30. lipnja o. g. znalo da će savez biti produljen za šest daljnjih godina, jer u ugovoru od god. 1902. ima jedna tačka, koja veli, da savez ostaje u kreposti daljnjih šest godina, ako na 30. lipnja 1907. ne uzlesdi odjava.

Osim navedenog razloga neuspjeha kod engleske vlade, Italija je bila prinudjena da se okane njezinih tajnih planova glede osvojenja Dalmacije, Albanije itd. jer premda je njezina mornarica mnogobrojnija od one austro-ugarske monarhije, ipak se Italija ne pouzda u vlastite sile. U tu svrhu grade se u talijanskim lukama oklopnjake prve vrste na svu silu. Osim oklopnjaka koje se sada grade Italija ima da sagradi još nekoliko bojnih brodova manjih i viših. Za izgradnju istih trebati će koji četiri do pet godina. A onda, kada talijanska mornarica bude dva puta jača od Austro-Ugarske, u Italiji se misli, da će engleska vlada gledati kroz prste, kako talijanska mornarica lomi i krši Austro-Ugarske oklopnjake na jadranskom moru.

Što će se dogoditi do god. 1914.? Da li će se nakon god. 1914. izpuniti tajne osnove talijanske vlade? Da li će Italija u obće više ikada pomisliti, da se s njezinom mornaricom približi istočnoj obali jadranskog mora, to su pitanja budućnosti. Danas je Italija vezana, i za ovo vrijeme do 30. lipnja 1914. mora da drži brnjicu na ustima.

## Razprava o budžetnom provizoriju.

Beč, 12. srpnja.  
Kako se je predviđalo, danas je svršeno pročitavanje budžetnog provizorija. Zanimivo je da kod ove razprave nije govorio u pitanju provizorija nijedan ministar. U glavnom su se za čele debate prepirale dvije stranke među sobom. Socijalni demokrati i kršćanski socijali se natjecahu o prvenstvo, koja od živu stranaka ljubi više narod i koja se više žrtvuje i radi za nj. Govori raznih njihovih govornika mogu se bez ikakva grizodušja označiti reklamom. Ali i ako su obe stranke postavile u zastupničkoj kući nekoliko fonografa, da se dreče, ipak se mora priznati, da se sadašnji fonografi obih stranaka mnogo razlikuju od prijašnjih. Ne čuje se sada ona silijasa uvriježda kao prije. Sada vlada humor na obe strane. Obe stranke žele radinost kuće.

Na predlog zast. Weisa bi primljen konac debate. Kao generalni pro govornik bi izabran zast. Stark, a kontra zast. dr. Tresić-Pavišić.

Zast. Tresić-Pavišić počimlje govoriti hrvatski. U njemačkom tielu govora veli, da je Dalmacija najzapuštenija zemlja u monarhiji. Ona je jedina zemlja koja nema nijedne željezničke sveze sa ostalim dielovima države. U njoj vlada svudje najveće siromaštvo. Kada je Dalmacija podpala pod „Austriju“ njezina se je trgovačka mornarica nalazila u cvatu. Ovu je trgovačku mornaricu „Austrijska“ uprava upropastila. Premda u Dalmaciji živu samo 2/10 Talijana, a 98/10 Hrvata, to ipak „sveudilj“ vlada u Dalmaciji talijanski uredovni jezik.

Sad se ne radi toliko o tomu, da se cieokupnom hrvatskom pučanstvu u državi pomogne na gospodarstvenom polju, da li više se radi o njihovom bivstvovanju. Madjari priete da će uništiti Hrvate. Koliko „Austrija“ toliko Madjari podižu njeakve zahtjeve na Bosnu i Hercegovinu. Srbi i Hrvati ne će jamčeno nikada igrati ulogu posrednika, niti će svojevrijem predati ovo dragocjeno dobro Madjarima ili „Austrijcima“. Bosna i Hercegovina trpe danas

odviše: Madjari ju izsisavaju na polju trgovine i industrije, „Austrijanci“ sile ove zemlje da se služe njemačkim jezikom, koji je podpuno stran. Govornik dokazuje povjestničkim dokazima da Ugarska nema nikakva historična prava na Bosnu i Hercegovinu. U ostalom, drži govornik, da nije nužno navadjeti povjest srednjeg vieka, jer daleko snažniji argument proti ovomu madjarskom zahtjevu jest narodna samosvijest Hrvata.

Madjari su htjeli u Hrvatskoj inangurirati politiku terora i uništiti hrvatsko-ugarsko nagodbu, e da bi Hrvatsku i Bosnu učinili madjarskim provincijama. Žalibože Madjarima je u ovoj monarkiji dozvoljeno činiti što ih je volja, jedino kada se o tomu radi, da se tlači i gnječi hrvatski narod. Na koncu, pita govornik ministra predsjednika, da li mu je poznato da je ugarska vlada najavila u Hrvatskoj eru terorizma, koja uništuje ustav, i koja će možda upotrebiti „austro-ugarsku vojsku da uništi hrvatski narod (Odobrovanje.)

Iza govora zast. Tresića govori generalni pro govornik zast. Stark, (slobodni socijalista) te poriče pravo socijalnim demokratima da oni sami smiju govoriti u ime cieokupnog radništva.

Slijede osobni izpravci zast. Stranskoga, Malika, Mysliveca i Adlera. Prekida se debata, a zakonska će osnova biti podastarta budžetnom Odboru.

### Jezično pitanje u parlamentu.

Dok se sa svih strana tvrdi da se pitanje glede stenografiranja nenjemačkih govora u kući može smatrati na pola riješenim, češki klub zaključuje slijedeće: 1) Interpelacije podastarte u češkom jeziku imaju se tiskati u protokolu u češkom jeziku. — 2) Inicijativni pismeni predlozi u češkom jeziku imaju se primiti i donijeti se protokolu. — 3) Govori držani u sjednicama kuće u češkom jeziku imaju se donijeti u izvadku u „Reichsratskorrespondenz“ isto kao i njemački govori. — Češki govori ili izvadci istih ne će se prevadajati od dotičnog govornika za korispondenciju cesarevinskog vieća, već će biti saslušani i prevedeni od jednog ovjerjenog stenografa. — 5) Jedan žurnalistički izobraženi činovnik kontrolirati će izvadke čeških govora u korespondenciji cesarevinskog vieća.

Kako iz ovih zaključaka češkog kluba jasno proizilazi Česi su napustili ideu da bi češki govori bili otdiskani u češkom jeziku u stenografičnom protokolu.

Proti 3, 4 i 5, točki su sve njemačke stranke. Nadavse su proti 4. točki. Oni su već izjavili „unannehmbar“. Ministar predsjednik nastavit će pregovore sa njemačkim strankama.

Njemačka je protuakcija uspjela. Niemci odbiše zahtjeve Čeha, a Česi se zadovoljiše da u kući bude prisutan jedan vladin činovnik, koji će Češke govore u izvadku probičiti korespondenciji cesarevinskog vieća. U tu je svrhu danas imao doći od vlade određeni činovnik, Čeh, Welck, financijski savjetnik. Na početku sjednice kuće, kada je zast. Nemeč počeo govoriti češki, čulo se podrugljivih podvika sa strane njemačkih klupa: Finanzrat Welck!

Nu dok se Niemci u sebi vesele ovome sadašnjem uspjehu, rek bi da im pitanje stenografiranja nenjemačkih govora ipak neda mira, tim više, jer je definitivno riješenje ovog pitanja ostavljeno za jesen.

Medjutim danas je zast. dr. Kramož u društvu sa raznim češkim grupama, kojima su se u ovom pitanju pridružili i češki socijalni demokrati podastaro predsjedništvu kuće predlog koji zahtjeva, da bi predsjedništvo kuće neogratično provelo § 51. sl. A. kućnog pravilnika pogledom na stenografične izvješćaje, te da bi neodvlačno poduzelo zgodne korake, da se taj zahtjev provede.

Ovaj su predlog podpisale slijedeće stranke: svi članovi češke sveze, članovi poljskog kluba, poljačka pučka stranka, rusinski klub, sveza južnih Slavena, Talijanci, Rumunji, i na koncu češki, poljski, talijanski i rumunjski socijalni demokrati.

Ovaj će predlog zast. dra Kramož biti upravljen odboru kućnog pravilnika. Zanimiva će biti razprava vrhu ovog predloga, jer § 51. sl. A. sadašnjeg pravilnika ne sadržaje niti riječi glede njemačkih ili nenjemačkih govora. U spomenutom se §. govori jedino, „da stenografički ured ima sastaviti vrhu sjednica stenografske izvješćaje, te iste tiskovnim putem objelodaniti.

## Za pučku prosvjetu.

Čitajući ovih dana knjigu „Preko Atlantika do Pacifika“ promišljah da je našem seljaku u Americi često pružena prigoda, da prisustvuje javnom predavanju i da se upozna o nečemu, što nije dato njegovim suseljanim i domovini; da se preko oceana podučava naše ljude u domaćim prilikama, a da u rodnom kraju žive ogromna većina u vječnoj tami neznanja, i da

među taj naš svijet riedko ili nikada ne zalazi izobražen čovjek da ju pouči i uputi.

Ove misli potakoh me da javnim putem sjetim rodoljubnu hrvatsku naučniju ruku koliko bi koristilo bilo po narodnu svijest, da se barem kroz ljeto doba — osobito kroz praznike — ustanove javna pučka predavanja.

Svakako, trebalo bi uztrajnog, sustavnog rada a da se nešto postigne. Držim da bi najzgodnije bila kad bi ovu zadaću ustvrlili u svoj program hrvatske čitaonice i sokolska društva. Predavanja imala bi se držati u prostorijam društva i u okolnim mjestima. Glavni predmeti imali bi biti: gospodarstvo, politika, socijologija, književnost, zemljopisna povjest. Veoma bi koristina — recimo, prosvjetni odjel — odnosno društva, trebalo bi da djeluju na temelju razporeda iz kojeg bi se razabirala imena članova i predmeti o kojima bi dotičnik htjeo predavati, te imali bi razpravljati i proučavati glavne mane i potrebe odnosnog mjesta svog okružja.

U varošu, n. p. gdje nije dostatno razvijena hrvatska rodoljubna svijest i gdje raznorodjeni hrvatskofobski elemenat nemilo djeluje na naivni i neuki svijet, zaslijepljujući ga tobožnjom dalmatinskom narodnošću, prosvjetni odjel, imao bi prionuti svim silama, da onaj svijet upozna razliku geografskog od narodnog naziva njegove otačbine, i o tendencioznom uporabijanju dalmatinskog imena; da upozna slavnu hrvatsku prošlost i narodne pjesnike, da mu usadi ljubav za narodne svjetline, da mu razplamti srce za materinsku rječ, za koju se ovo i danas hrvatski prvaci ljuto bore proti madjarskim nasilnicima. U selu gdje je narod priušten kamatništvom, o zadugarstvu i blagovornim njegovim uspjesima; gdje je filoksera uništila lozu, o nasadu amerikanke, o izseljavanju i njegovim posljedicama, o ulaganju prištedjenog novca i slično; gdje je razvijanje stočarstva, o racionalnom pravljanju razvune itd.; gdje je uvriježen nemoral i gdje seljani daju odvise posla sudovima i odvjetnicima, tu je zadaća predavatelja da oplemenjuju duhove zgadnim govovima o čudorednosti i značaju, da ih upute o načinu kako da mirno riješe svoje sporove i o kobnim posljedicama sudb. parnica.

I tako mogao bih nabrojiti silesiju mana i potreba koje se moraju — uvijek u patriotskom duhu — liečiti i triebiti širom ove hrvatske zemlje, a na to su pozvani svi rodoljubi, kojima na srcu leži blagodat domovine.

Društveni prosvjetni odjeli bili bi veoma vazna kulturna ustanova, jer isti ne samo što bi doprinili veliku korist za napredak i prosvjetu naroda, — nego bi bili i veoma snažno poticalo za uztrajnije i obsežnije izobražavanje one inteligencije koja se — osobito u manjim mjestima — upušta u štetno igranje i još štetnije strančarenje. Tko bude iole sposoban da vrši tako užvišenu patriotsku dužnost, uči će u redove prosvjetitelja, a biti će do njegovog ponosa da temeljito prouči svoju zadaću prije nego li se izloži javnosti.

I tako ovaj izkušani narod, koji u gospodi vidi svoje neprijatelje — jer u gradju ignoriran ili zlostavljen, a u selu pohodjen i korteširan jedino pri izborima, što ga neupućena, još većma zabudjuje — upoznao bi u njoj ljubzenu svoju braću, kojom bi — osviešten — neustraišivo i sjedinjenim silama znao stajati na braniku svetih svojih pravica. K.

Pag.

## Naši dopisi.

Iz Drišća.

Seoba u Ameriku. Nuždan način suzbijanja iseljivanja. Bieda i nevolja u Driškoj krajini. Trošnost sudbene zgrade. Potrebna pomoć.

Skoro sve što je mladje, čilije i zdravije i od govine nesatvorne težačke i radničke ruke ovog prostranog Obćinskog područja, te što nije još prije pretrfano nevoljom i biedom pobjele u Slavoniju, odpočelo se je redom ove godine seliti za Ameriku. Iseljivanje zahvatilo je užasna maha, na način da kroz 1—2 godine neće imati tko da obrađiva ovo divno i plodno Petrovo polje, koje će se — nedaj Bože — usljed toga pretvoriti u neobrađenu i zapuštenu prilježnu. Eda se preduresnete takovo zlo i barem djelomično zaustavi iseljivanje za Amerike, bila bi neobhodna nužda da se već jednom započne projektovanim javnim radjama, a to odmah i neodvlačno, neka naš težak uzmožne zaslužiti kod kuće na nadnici mrkaču kruha.

Između tih radnja glavine su četiri: uređenje kaljužne i nezdave potokine Čikole; sadrganja vodovoda, nove sudbene zgrade i Režije Duhana u Drišću. Sve je to odlučeno, ali se još ne radi, a medju tim vladina zapuštenost, nerodica gođništve, žiloždera i kamatništvo, stjeraje niži sloj podanice ove krajine u najvišu nevolju, te preostatak onoga što ne pade žrtvom

usljed pomora sada eto seli, jer kao ubogi kmet ili kao prezaduženi seljak, ne može dovoljno kruha pribaviti svojoj gladnoj djeci; fali mu svježih i zdrava zraka, jer je okužen malaričnom, kužnom i ubitačnom Čikolom; fali mu vode jer je pitke i zdrave u cijeloj okolini do sada nema.

Nadležnim vlastima uza sve to se ne žuri započinjanjem spomenutih radnja, akoprem se kroz čitavo stoljeće ne mogu pohvaliti ni najmanjom javnom radnjom obće koristi u cieolom ovom prostranom obćinskom kotaru.

Tim činbenicim ne žuri se dati puku zarade, a žuri im se pobirati zastarjale poreze i razne namete, stavljajući na javnu dražbu i osje-guravajući se u ovom kotaru na nekretnine (opusje-gre zgrade) izumrlih porodica od groznice i raznih susljednih bolesti.

Nego dok sa svim ostalim radnjam nadležne Vlasti otežu, začudno je da se barem sudbena vlast ne požuri radnjom nove sudske zgrade, buduć joj veoma dobro poznato u kakovome se užasnom stanju nalazi stara zgrada. To je potleušica na razkrižju kolnih puteva na nisku i uoluditu položaju a u trošnom i rušećem se stanju, izložena zimi ubitačnoj vlagi, a ljeti sunčanoj sparni i prašini, koja se sa puteva kao oblak diže i napunja kroz prozore i vrata one prizemne ćelije gdje se uređuje sa pogibjeu zdruvlju.

Na dokaz ovomu, činjenica je da za vrijeme uredovne službe često se tkogod strovali u nesvjest od silne sparine i zagušljivosti, koja u uredovnim sobama vlada. — Kako se dakle vidi u tim sobama sudbene zgrade ugroženo je zdravlje obćinstva a da i ne govorimo o osudjenicim, koji su zatvoreni u podzemnim ćelijama, u kojima je ubitačna vlaga, osobito zimi, kad i voda iz bližnjih putnih kanala običava provaliti u ćelije i naliti ih do koljena.

Inače iz ove krajine veoma se malo piše, dok bi se moralo jadikovati veoma mnogo. Svak muči, te izgleda ko da je sve sretno i zadovoljno a nije se ni čuditi kad je naš narod uvjeren, da njegov glas ostaje glas vapiljućeg u pustjnji.

A kad bi znao da će njegov vapaj uvaženi biti, imao bi o čemu da jadikuje, a tomu nebi bili dostatni novinarski članci, već čitave zamašće knjige tužne povjesti, koje bi ipak teško mogle opisati sve jade, biede i patnje ovog skoro zapuštenog kraja; a krik narodnog uzdah padao bi većinom na sisavce-kamatnike, ali bi mnogo uzdah palo i na krivnju nemarnih nadležnih vlasti.

Za sada iznosimo ovo i stavljamo na srce zanimanim činbenicim, u čvrstoj nadi da će se oni zauzeti za ovaj zapušteni puk i za ovu škroz zanemarenu krajinu.

## Viesti.

† Stjepan Rudan Andrijin. Na 6. t. mj. zbio se je u selu Rupama više Skradina žalostni slučaj. Mlad i krjepak učitelj Stjepan Rudan, rodom iz Bogomolja na Hvaru, vraćao se pred večer iz lova kući sa svojim prijateljima. Pred kućnim vratima izskoči iz kočije i u taj čas puška mu nesretno ispalji, sasuv mu cielu sačmu u desnu lopaticu. Prvu pomoć pružio mu u Skradinu liečnik Dr. Vranjican, a za tim bi prenesen u odvješnju pokraj. bolnicu, da gdje u groznim mukama usljed nastalog „tetanus-a“ izpusti na 15. t. mj. svoju dušu, ne navršivši još ni 22. u godinu svog života.

Jučer po podne u 6 sati bio mu je sproved. „Učiteljsko društvo“ odužilo se je svome članu. Ne samo što je osobitom osmrtnicom javilo gradjanstvu njegovu smrt, već mu je poslalo vienc i glazbu. Učitelstvo Šibenika korporativno je sudjelovalo, a tako i viši odsjeci pučke škole. Bile su zastupane rasne vase. Pokopan je privremeno u grobištu sv. An. Za njim plaču tužni otac, stara majka, braća i sestre. Vječni mu pokoj!

Potreba proširenja pokraj. ludnice u Šibeniku nameće se tako silno, da se već ne da nikako odgadjati. Po onome što doznajemo, ludnica je danas upravo prenatrpana umobolnima. Ima ih tu 115 muških i 69 ženskih.

Nužni umobolnici ne mogu nikako bit primljeni, a ima ih već predbilježnih kod zemaljskog odbora 36 muških i 27 ženskih. — Po ovim brojevima jasno je, na kakve će se grdne neprilike udarati unapried, ako se proširenje ludnice, o kojemu je bilo govora još predlani u ovom našem listu, što pospješnije ne izvede. Tu ne možet bit više otezanja, jer kako je danas, ne može da ostane nikako.

Iz same Šibenske okolice dvojje je umobolnih, što čekaju već dugo, da budu primljeni u ludnicu, a kad će doć na njih red?

Naše obćinsko činovništvo odlučilo je obratiti se skupnom predstavkom na sabor, da mu se unajni služba od 40 na 35 godina za postignuće cieie mirovine i da mu za umirovljenje budu primijenjena pravila, što vriede za pokrajinske činovnike. — Molba obćinskog činovništva stvar je pravednosti i humanitarnosti, pa je očekivati, da će biti bez sumnje od sabora uvažena.

iz suda. Drag. Bunchart, nezakonit iz Trsta, činovnik kod gospodina Pia Negri u svojstvu ispravljaca Agencije Lloyd, proučevao je istom iznos od kruna 714 : 45 para.

U ponedjeljak u večer utekao je željeznicom, ali ga ružičica na Perkovici uapsiše i predaše u tamične ovog Suda.

U noći od 22. na 23. lipnja t. g. bila je provaljena kuća popa Jove Javora u selu Žagroviću kod Knina, te zlikovci odnesoše skriniću sa iznosom od kruna 1300 te kruna 300 iz pisane stola.

Skriniću razbiše ostavivši je, naravno, prazu u grmu.

Oružnici iz Pagjena pošto je, za rukom iznaći zlikovce u osobama Miloša Zelembabe, Luke Ceranića, Miloša Ciganovića, Petra Ciganovića, Anice žene Luke Ceranića i Gjurgja Ciganovića, svi iz Žagrovića, te pronaći dio novca, zakopana u zemlju.

Novac je bio vlastnost crkve sv. Nikole u Žagroviću.

Ante Belamarić p. Mate iz Šibenika pravio je nekidan po gradu nered. Opomenut od redara Čučuka na mir, uhvati ovoga za prsa, prekine mu službeni znak, a ličnom rukom uhvati ga za sablju i pokuša izgnati mu je. Pomoću nadošlog redara Jurasu bio je jedva uapšen i predan u tamične mjestnog Suda.

Treba pokuditi što pri jučerašnjem sprovodu učitelja Stjepana Rudana nije bilo vidjeti predstavnik svih mjestnih vlasti, premda su bile sve obavješene i tim pozvane na sprovod. Učitelji su se uvijek pokazali u ovakvim prigodama na svom mjestu, pa zašto da im se ne vrati milo za drago? Zar to učitelji ne zaslužuju?

Ujeo ju poskok. Pišu nam iz Zatona, da je na 15. t. mj. ondje u polju pri prenašanju škalje ugrizao poskok za prst djevojku Maru Martinić Kristinu, tako, da joj je o prstu visio, kad je podigla ruku. Prvu joj je pomoć pružio obć. liečnik u Vodicama. Prenašena je u Šibenik u bolnicu. Njezino je stanje opasno, jer su joj ciela ruka i laka strašno otekli.

Čestitamo od srca velečastnom gospodinu, vrlom rodoljubi Don Viciku Škarp, koji je i častitom starini Dr. Krsti Bukiću na zaslužnom njihovu imenovanju počastnim kanonicima. Živjeli!

Iz Zadra. Na 14. t. mj. preminuo je ovdje uprav tragično Ivan Crnković, trgovac u 31 godini, čestit Hrvat, čovjek poduzetnik i radišan. Bio je pošao sa šibenčaninom, zadarskim trgovcem Mijaljevićem i sa drugom dvojicom na izlet u „koteru“ u Pakoštane. Tu ih zateče silni vjeter te ladja potonu. Trojica se jedva plivajući spašise, dočim Crnkoviće nadje nemilu smrt u biesnim valovima. Ostavlja ženu i troje neke djece. Ovaj tužni događaj svakog se žalostno dojmi.

Brzina pošte. A. iz Dubrovnika piše dopisnicu trgovcu B. u Šibeniku dne 12. o. mj. (petak) da mu spremi neke stvari, koje da će on uzeti sobom pri svom dolasku u Šibenik dne 14. o. mj. (nedjelja). Medjutu nedjelja prolazi. A. iz Dubrovnika dolazi i odlazi iz Šibenika ne nalazeći kod trgovca B. ništa, jer dućan zatvoren, a dopisnica iz Dubrovnika od 12. o. mj. dolazi poslije gosp. A. u Šibenik i to ništa prije ni kasnije nego na 16. o. mj. t. j. jučer. Dakle od Dubrovnika do Šibenika hoće se pet dana.

Na pošti ne znaju čitati, a to se mora zaključiti po tome, što se tu događa i to, da n. pr. stranka pošalje u uređ pošiljku s oznakom „preporučena“, a uređ ja jednostavno šalje kao „preporučenu“. Na prosvjed dotične stranke znadu s pošte odgovarati, da je dužnost stranke bila odmah za to reklamirati, kao da činovnici nisu dužni gledati oznake na pošiljkama. Al da, to su sitnice!

Narodne popjevke. G. Vladimir Bersa c. k. namjest. tajnik putuje Dalmacijom i kupi narodne popjevke (muziku i tekst). Ovih dana doći će i u naš okoliš.

Neurednost i nepravilnost naših gradovina — Primamo: Po gradovima i varošim drugih pokrajina ima nepravilnih i neurednih zgrada i izkrivudanih i tiesnih ulica, ali gdje nego po gradovima i varošima po Dalmaciji nema nigdje. — Hajd ni po jada, dok su gradovi i varoši bili obkoljeni sa turninjam, morali su se stiskati i ulice izkrivudati, ali danas toga ne bi trebalo, pa ipak se gradi nikako, a ulice se krivudaju i stiskaju, rekbi da građevnog i urednog odbora nigdje i neobstoji. — U Šibeniku ima tih grešija dosta, a izgleda kao da se ne misli doskočiti da u buduću prestanu. A ipak bi trebalo da to jednom prestane jer i radi sebe i poradi ugleda pred stranim svijetom valjalo bi uzustojati, da se vidi da smo u dvadesetom vijeku.

Još se drugih puta o tomu u našem listu obširno govorilo, a ja ovo opet nabacih da se ne zaboravi i da se jednom počme gledati i nastojati, da se grad pravilno i lepo i udobno za pučanstvo razvija. Prvi početak svakako bio bi izraditi florid grada i budućih ulica.

„Hrvatsko pravo“, glasilo Dra. Josefa Franka spominje pismo Dra. Drinkovića na gosp. Dr. M. Starčevića veleč da je puno pogrdi i navalat se opaža:

„Poštedit ćemo žitelja a da im isto reproduciramo. Konstatujemo tu patriotsku (osobnu) „borbu“ i ne odgovorano.“

„Hrvatsko Pravo“ kod ovako postupka dokazuje da ne ceni ni sebe ni svoje čitatelje, jer u spomenutom pismu navedene su činjenice. Te treba pobiti, ako se može, i to radi obraza stranke, kojoj je Dr. Frank na čelu.

Za „Ubožki Dom“ u Šibeniku, doprineše nadalje u mjesečnim prilozima sljedeća gospoda: Petar Mandić K 1. — Dr. Lujo Bakotić K 4. — Milinović Božo K 3. — Nikola Zlatan K 2. — Jovan Mitrović K 1. — Nikola Pavosović K 1. — Gabro Petranović K 1. — Iljadica Krste K 2. — Gligorije pop Stojasavljević K 2. — Dane Petranović K 1. — Nikola Subotić K 5. — Pop Jovo Matijašević K 1. — Gjuro Jovič K 14. — Živković Mate K 2. — Crljenko Frane K 2. — Koštan Grgo K 2. — Meichsner pl. Vjekoslav K 2. — Bane Neire K 2. — Gazzari Dr. Julij K 5. —

Predbrojnicima „Učiteljskog glasa“. Primamo od uredništva ovog lista: „Učiteljski glas“ svojim ovogodišnjim 7. im brojem počeo će se tiskati u Šibeniku u „Hrvatskoj tiskari“ (Dr. Krstelj i dr.), te će se u Šibeniku odpremati. Po tome će odsele bit u Šibeniku i uredništvo i opravništvo lista, te će se sve slučajne reklamacije šiljati amo. Novac za predbrojbu ima se i nadalje upravljati jedino blagajniku „Saveza dalmatinskih učitelja“ gosp. Dinku Domiću, učitelju u Splitu (Veći Varoš).

Navala na Zlarin. Odavna je razmirica između Zablacana i Zlarinjana poradi groblja; jer Zablacani misle da mogu pokopavati svoje mrtvace u zlarinske grobnice, a Zlarinjani neće to da dopuste nego da ih pokopavaju u zemlju.

Kad oni Zlarinjani jučer zabranise pokopati jednog mrtvaca u grobnicu, ukrače se Zablacani na brodove i krenuše na Zlarin da se silu pokopaju mrtvaca. Dodjoše vičući i izazivljuć na što se Zlarinjani do mora sakupiše. Medjutim su se Zablacani i iskrcaji, a Zlarinjani neće to da udalji ostavljajuć samo nekoliko svojih na mezevu. Rieč na rieč, pa su se i potukli i ostade nekoliko Zlarinjana ranjenih, a između njih i redar Jakov Vrlika.

Danas su došli Zlarinjani u Šibenik, da se tuže na sud, pa se je od njih čulo tužaba i na zlarinsku obćinu. — Neznaju zašto je obćina puške dobavila — zar da rdjaju kad ih nije bar u onoj prigodi upotrebilo? Da Zablacani priete i drugom navalom, ali da će oni komad tvrdjave podignut i stražu postaviti.

Na taj način još ćemo imati rat zablacko-zlarinski!

## Naše brzojavke.

Beč, 17. U budžetnom odboru primljen je proračunski provizorij.

Budimpešta 17. Ban-komesar Rakodzay saobćio je u ministarskom vieću da njegov novi program ne može biti drugi nego sve dalnje otezanje, dok ne izmuchi koalaciju i za sebe ne stvori stranku.

Beograd 17. Oficiri srbske vojske su razdraženi i bjesni radi nepravde i prognosiva ministra-rata, koja se očituju u zadnjem ljetnom promaknuću vojničkih častnika.

Beč 17. U budžetnom odboru zastupnik Auersperg bavio se je hrvatskim pitanjem i pozvao je sve stranke da se za hrvatsko zakonito stanovište zauzmu, te je postavio zahtjev da ministar predsjednik Beck čim skorije odgovori na prikazanu interpelaciju hrvatskih zastupnika u poslu sudjelovanja Kraljevine Hrvatske u nagodbenim pregovorima.

## Javna Zahvala.

Smatram se dužnim zahvaliti se u prvom redu g. Dr. Matu Drinkoviću, što mi je pružio prvu uspješnu liečničku pomoć u prigodi, koja me zadesila dne 21. lipnja o. g. od braće Frane i Jure Rontića. Zahvaljujem i liečniku Dr. Čači, koji me za tim liečio osobitom prilježnošću, i uspio, da me do danas izlieči od teške rane i ako me još uvijek ulas udarca spada u često nesvjestica, te moram još uvijek da stojim pod liečničkom pažnjom.

Šibenik, 16. srpnja 1907.

Jakov Kapitanović.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik Josip Drezga.

## JAVNA ZAHVALA.

U golemoj nesreći i čemernoj tuzi prigodom bolesti, smrti i sprovoda našeg milog, i nezabornog

### Stjepana Rudana Andrijića

učitelja u Rupama kod Skradina,

koji nakon kratke, ali teške bolesti preminu ovdje dne 15. t. mj. u cvietu svoje mladosti, u 22. o. j. svog života, od neizmjerne utjehe našem očajnom sru bijase saučesće prijatelja i znanaća, pa ovim putem izrazujemo svima našu vječitu harnost i zahvalnost. Osobita pak hvala neka je veleuč. gosp. Dr. Vlad. Vranjancu i svoji gospodi iz Skradina, i Rupa i Dubravica, koji milom pokojniku prvu pomoć pružise. Hvala takodjer veleuč. gg. Dr. Colombaru i Dr. G. Bogiću na njihovom brižnom nastojanju, da nam miljenika otmu smrti. Hvala č. č. sestricama šibenske bönice, koje su kršćanskom stprljivosti našeg nezabornog Stjepana njegvala. Hvala takodjer odlič. gosp. savjetniku M. Inchostrui i g. Vici Anzuoloviću, koji ga za vrijeme bolesti pohodjali i bratski tješili.

A što da rečemo Vama gospodo učitelji grada Šibenika i kotara koji nas vječito zadužite, daviši onakovu zadnju počast milom našem pokojniku? Hvala Vam od srca i do groba! Hvala i učenicima puč. škole, koji sprovedoše do zadnjeg počivališta našeg ljubljenog Stjepana.

Hvala slav. obćinama Skradina i Šibenika Hvala slav. Čitaonici u Skradinu na učestvovanju i na viencima, kao i svoj onoj gospodi i činovnicima, što počastiše pokojnika pri sprovodu. Hvala svima, te u budkoji način doprineše, da utješe našu bol s ovako goleme nesreće. Svima Bog naplatio!

Šibenik, 17. srpnja 1907.

Ozalošćeni

Ante Visković, šura Dragutin Rudan, bratuče

## Javna Zahvala.

Prigodom gubitka naše neprezaljene sestre odnosno svasji

### RUŽE ud. ROSSINI,

usrdno zahvaljujemo svim onim prijateljima i znancima, koji se sjetise naše žalosti bilo prisustvom sprovodu bilo inim izkazima počasti.

Osobito zahvaljujemo veleučenoj gospodi Dr. Caci i Dr. Smolčiću, koji neumorno nastojahu da je otmu nemiloi smrti te kroz čelo vrijeme njezinog dugog bolovanja ne žališe truda oko zdušnog liečja.

Napose pak hvala obitelji gg. Dušana Smoljanovića i Ivana Medića.

Šibenik, dne 17. srpnja 1907.

### Razcviljeni:

Maksimilijan Juraš Ivan Artur	braća	Matija Regina Dinka	sestre
Jeljsava Benka	nevjeste		

za se seb; i za svu rodbinu.

DVORSKI DOBAVLJAČ NJ. SV. PAPE PIA X.

**JOHANN HEINDL**

Vitez pap. red. Sv. Grgura i reda Sv. Greba.

Odklikovan počasnim križem „PRO ECCLESIA ET PONTIFICE“.

I. STEFANSPLATZ 7. BEČ I. STEFANSPLATZ 5. knez. nadbiskup. palača. BEČ kuća stolnog kapitola

Skladište svakovrsnih predmeta za crkve KNJIŽARA Prodaja umjetnina i paramenta.

Izradjuje po naručbi zastave za crkve, bra-tovštine, i društva.

Drži gotove i izvršuje po želji i prima na popravljenje sve predmete za službu božju i za ured oltara i crkava uz umjerenu cienu.

U svakoj veličini i izradbi slike i kipove svih Svetaca.

Veliki ilustrirani katalog šalje se po želji badava i franko.

Uvjeti izplate najpovoljnije.

B.r. 6477.

## Natječajni oglas.

U smislu osnove o preuredjenju službe redarstva kod ove obćine, prihvaćene u sjednici obćinskog Vieća dneva 28. travnja o. g. otvara se natječaj na sljedeća mjesta u redarstvenoj službi.

a) Na jedno mjesto nadredara sa godišnjom plaćom od K 1200.— sa godišnjim paušalom od K 160.— za redarstvena odijela i sa stanom u naravi ili stanarinom od godišnjih K 300.— te s pravom na neprestane petogodišnje doplate od K 60.—

b) Na tri mjesta redara prvog razreda sa godišnjom plaćom od K 1000.— te s godišnjim paušalom i s pravom na neprestane petogodišnje doplate kao pod a).

c) Na tri mjesta redara drugog razreda sa godišnjom plaćom od K 940.— te s godišnjim paušalom i s pravom na neprestane petogodišnje doplate kao pod a).

d) Na osam mjesta redara trećeg razreda sa godišnjom plaćom od K 880.— te s godišnjim paušalom i s pravom na neprestane petogodišnje doplate kao pod a).

Plaću i paušal primati će u poplatnim mjesečnim obćinama, a imat će i pravo na mirovinu i na obstrku njihovih udovica. Petogodišnje doplate uračunat će im se u mirovinu; paušal i stanarina ne ubrajaju se u mirovinu. Pravo na mirovinu postići će oni, kojima to prizna obć. Upraviteljstvo nakon dvogodišnje kušnje, koja će nakon priznanja pravo na mirovinu bit takodjer u nju ubrojena.

Za postignuće mirovine u iznosu ciele plaće zahtjeva se redarstvena služba od 30 godina.

Potanje odredbe glede pravnih odnošaja redarskog osoblja sadržane su u gorispomenutoj osnovi.

Od redara iziskuje se: 1) Nepriekoran život, dostatna umna i tjelesna sposobnost i navršena 24 godina. 2) Podpuno poznavanje hrvatskog jezika.

Natječajni prikazati će molbe obstrbljene izpravama, koje potvrđuju od njih zaiskano pod 1. 2.

Rok ovome natječaju traje do 1. rujna t. g.

Šibenik, 10. srpnja 1907.

### OD OBĆINSKOG UPRAVITELJSTVA

Načelnik Dr. KRSTELJ

Prisjednik P. ČIKARA.

## Vrstan, sposoban mladić,

gimnazijalac, spravan je kroz iduće velike školske praznike pripravljati učenicke za prijamni izpit I., II. i III. razreda realke ili gimnazije uz primjerenu naknadu.

Za potanje obavjesti obratit se našem Uredništvu.

Javljam P. N. Obćinstvu da sam ovih dana otvorio u ovom gradu u Glavnoj ulici u kući Prebanda.

**Krojačnicu - - - - i skladište robe za mužka odijela.**

Jamčim za dobre vrsti robe, za elegantan kroj, kao i za tačnu izradbu.

CIENE UMJERENE.

**Luigi Paladino, Šibenik.**

Najbolji i najjeftiniji šivaći strojevi „SINGER“ najnovijih sistema. Dobivaju se samo u skladištu šivaćih strojeva „SINGER“ Ivan Grimani Šibenik.



Unajmljuju se dvije sobe u gradu u jednoj od pobočnih ulica, što vodi u glavnu, u centru grada od kojih jedva prazna, a druga sa pokućtvom. Za obavjesti obratit se uredništvu.

# PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

## BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

## Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000  
Centrala Dubrovnik  
-- Podružnica u Splitu i Zadru.  
Priskrbujuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

## MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždribebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

## ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

## Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:  
sa otkazom od 5 dana uz 2 1/2 %  
" " " 15 " " 3 1/2 %  
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleoneima ili u engl. funtim.  
(sterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz 2 1/2 %  
" " " 30 " " 2 1/2 %  
" " " 3 " " 3 1/2 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izžriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormoons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente, uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontiranga (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U obzi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeganje vrijednote proti gubitku ždribebanja.

Banka Commerciale Triestina.

## NE ČITATI

samo već kušati se mora  
davno prokušani medicinski

## STECKENPFERD

od  
lijiljanova mlieka SAPUN  
od BERGMANNA i Druga, Drazdani i Tetschen  
na/L. od prije poznat pod imenom  
BERGMANNOVA SAPUNA

od lijiljanova mlieka  
da se lice oslobodi od sunšanih pjegica,  
da zadobije bieli tein i nježnu boju.  
Pretplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA  
ŠIBENIK.

## SINGER

ŠIVAČI

STROJEVI

za sve moguće svrhe,

ne samo za industrijalnu uporabu, već i za svako šivo u kućnoj ekonomiji, mogu se dobiti jedino kod nas.

Treba paziti da se strojevi dobave samo iz naših dućana.



Svi se naši dućani razpoznaju po ovome znaku.

SINGER i Dr. ANON. DRUŽTVO U ŠIVAČIM STROJEVIMA.

Skladištar i predstavnik u Šibeniku KARLO SAMBERGER, Glavna ulica.

## Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato oskrbljeni dućan raznim lijekovitim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.



JEDINA HRVATSKA TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. obćinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

## TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrsne, a već od mnogih priznate u svim veličinama svieće od pravog pčelinjeg voska, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija oprema se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

## POZOR! ČITAJTE!

## Pique

je najbolji cigaretni papir, podpuno izgoriv, ne sadržaje sastavina škodnih zdravlju, daje duhanu preugodan miruh, najveći uspjeh posljednih godina, mora bit predpostavljen od svih koji njeguju svoje zdravlje, zavoljen od svih pravih duhandžija i svak ga mora kušati. Kutija od 100 svežićica K. 5. Izlkučivi skladištar za političke kotare Šibenik, Knin i Benkovac. Gosp. ANTUN BOGIĆ u Šibeniku.

## Pique

NOVO ustanovljena

Hrvatska Tiskara  
u Šibeniku  
(ulica Stolne Crkve).

papira, zaručnih i vjenčanin objava, oamrtnica i sve druge u tu struku zasjecajuće radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz posve umjerene cene.

